

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžo/38/2015
Identifikačné číslo spisu:	1013201712
Dátum vydania rozhodnutia:	25.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1013201712.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a z členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci žalobcov: 1. Ing. X. O., nar. XX.XX.XXXX, 2. PhDr. P. O., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom: X., obaja zastúpení: advokátska kancelária JUDr. Andrea Takáts Ilčíková, s.r.o., so sídlom Palisády 14, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. SKR-170/2013 zo dňa 23. júla 2013, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/225/2013-57 zo dňa 08.10.2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/225/2013-57 zo dňa 08.10.2014 potvrdzuje.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku rozhodnutia podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. zrušil rozhodnutie žalovaného č. SKR-170/2013 zo dňa 23.07.2013, ako aj prvostupňové rozhodnutie Obvodného úradu Bratislava, odboru civilnej ochrany a krízového riadenia č. ObU-BA-CO-2013/25222-11 zo dňa 23.05.2013 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov konania 70 Eur titulom súdneho poplatku a 275,94 Eur titulom trov právneho zastúpenia na účet právnej zástupkyne žalobcov, v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že tomto prípade nebol sporný skutkový stav, ale výlučne len právne posúdenie veci. A preto musel posúdiť, či výklad žalovaného, ktorý považuje za reštriktívny a prísne formálny, zodpovedá zmyslu a účelu zákona.

Poznamenal, že žalobcovia správne uviedli, že povinnosť orgánu verejnej správy nahradiť škodu je kompenzáciou za štátom uloženú povinnosť každej osoby poskytnúť osobnú pomoc, alebo vecné plnenie za účelom záchrany života, zdravia alebo majetku, ktorá vyplýva z § 13 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme (ďalej len „zákon“). Mal za to, že vecné plnenie nie je bezpodmienečne podmienené osobnou prítomnosťou osoby, ktorej vec patrí, ale jedinou rozhodujúcou skutočnosťou je výlučne to, či k poskytnutiu (použitiu) vecného plnenia došlo pri zásahu zložiek integrovaného záchranného systému. Podľa krajského súdu je preto neprijateľný záver správnych orgánov, že síce došlo ku škode na majetku žalobcov, avšak tým, že na uvedenej adrese sa nenachádzala žiadna osoba, ktorá by poskytla pri zásahu vecné plnenie a tiež preto, že na danom mieste v skutočnosti nebola poskytnutá pomoc smerujúca k záchrane života, zdravia alebo majetku, nie je možné poskytnúť žalobcom náhradu škody.

Konštatoval, že nie je relevantné, či sa na uvedenej adrese žalobcovia v čase zásahu nachádzali a teda či dali súhlas k vniknutiu do ich bytu a k poškodeniu dverí. Obmedzenie zásahu iba na priestor bytu na Y., kde sa v skutočnosti postihnutý nachádzal, treba ako nelogické odmietnuť, pretože potom by aj povinnosť vyplývajúca z § 13 ods. 1 zákona bola striktnie viazaná iba na samotné miesto zásahu, t. j. výlučne na priestor, kde sa nachádza napríklad postihnutý, čo by znemožnilo žiadať vecné plnenie alebo osobnú pomoc na verejnom priestranstve, cestou do samotného miesta zásahu.

Jedinou rozhodujúcou skutočnosťou môže byť len to, či k poskytnutiu vecného plnenia došlo pri zásahu zložiek integrovaného záchranného systému, čo v danom prípade bolo splnené a keďže došlo pri tomto zásahu aj ku škode, na jej náhradu majú žalobcovia právo. Len takýto výklad zákona zodpovedá právnenému štátu a dodržaniu princípu právnej istoty a spravodlivosti.

Uviedol, že základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len Ústava SR) je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Poukázal na to, že Ústavný súd Slovenskej republiky princíp materiálneho právneho štátu vyjadril v právnom názore vo svojich rozhodnutiach (I. ÚS 17/1999, nález zo dňa 22.09.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365, zhodne I. ÚS 44/1999, nález z 13.10.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382). Z hľadiska princípu právnej istoty podlieha ochrane aj legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 16/06 zo dňa 30.04.2008, nález Ústavného súdu sp. zn. PI. ÚS 12/05 zo dňa 28.11.2007).

Poznamenal, že funkciou súdov a justície všeobecne je poskytovať ochranu práv jednotlivca, v materiálnom právnom štáte potom ochranu aj základným právam a slobodám. Nie vždy sú všetky základné práva priamo vykonateľné a pôsobia voči jednotlivcovi bezprostredne. V niektorých prípadoch pôsobia len sprostredkované cez jednotlivé normy jednoduchého práva tak, že jednoduchým právom prenikajú. Preto pri výklade, či aplikácii jednoduchého práva sú súdy povinné toto prenikanie starostlivo zvážiť a brať v úvahu tak, aby súčasne plnili svoje povinnosti poskytovať ochranu tak právam v rovine jednoduchého práva, ako aj právam základným. Nemožno tolerovať formalistický postup, ktorým sa za použitia sofistikovanej argumentácie odôvodňuje zrejma nespravodlivosť.

Zdôraznil, že vždy je nevyhnutné vychádzať z individuálnych, teda na konkrétnych skutkových zisteniach založených rozmeroch každej súdom prejednávanej veci. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť značne komplikované a netypické, čo však nezbavuje súd povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie, akokoľvek sa to môže zdať zložité. Nad každým vytváraním súdneho rozhodnutia sa nesie dvojaký imperatív: rozhodnutie musí byť nielen zákonné, ale predovšetkým spravodlivé.

Záverom uviedol, s poukazom na vyššie uvedené úvahy, že bolo nutné napadnuté rozhodnutie ako nezákonné a zjavne nespravodlivé zrušiť a vec vrátiť žalovanému na ďalšie konanie, v ktorom bude žalobcom priznaná náhrada škody.

II.

Zhrnutie odvolacích dôvodov žalovaného

Proti rozhodnutiu krajského súdu podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie a to z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. b), písm. d) a písm. f) a v § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.

Dôvodil tým, že je nesprávne sa domnievať, že štát je povinný nahradiť žalobcom vzniknutú škodu, hoci táto bola spôsobená konaním zložiek integrovaného záchranného systému, ktoré konali v domnení, že ich úkony sú potrebné z dôvodu naliehavého zdravotného problému osoby, volajúcej na linku 112. Nakoľko boli však volajúcim uvedení do omylu a vstúpili tak do bytu, kde sa nenachádzala osoba, vyžadujúca okamžitú lekársku pomoc, boli tak použité ako nástroje inej osoby a nedošlo tak k naplneniu účelu zákona.

V prípade, ak by mal štát zodpovedať za škodu, spôsobenú v dôsledku uvedenia do omylu inou osobou za účelom vykonania úkonov potrebných z dôvodu zabezpečenia ľudského zdravia, pričom by sa na ohlásenom mieste nenachádzala žiadna osoba, takto definovaná zodpovednosť by sa mohla stať predmetom zneužívania.

Poznamenal, že súd vo svojom odôvodnení uvádza, že nie je možné prihliadať len na čisto formalistický výklad a je potrebné prihliadať na účel a zmysel právnych predpisov. S uvedeným tvrdením súdu súhlasil, avšak mal za to, že tieto zásady krajský súd neaplikoval v praxi a neriadil sa nimi v prejednávanej súdnej veci.

S názorom súdu, že náhrada škody sa neviaže striktne iba na miesto zásahu, kde sa nachádza poškodený, ale súvisí aj s prepravou na toto miesto, taktiež súhlasil, avšak poznamenal, že náhradu škody možno priznať len na prostriedky, ktorých použitie viedlo k naplneniu účelu zásahu. V tomto prípade poškodenie dverí nevedlo k naplneniu predmetu zásahu, nakoľko postihnutý sa v byte nenachádzal. Na zásah teda nemalo toto konanie žiaden vplyv.

Záverom uviedol, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nemá oporu v zákone. Prvostupňový súd v odôvodnení rozsudku vychádzal z právnej teórie materiálneho právneho štátu a zaoberal sa ideou spravodlivosti. Mal však za to, že je v rozpore s týmito dvoma zásadami súdneho konania, aby štát zodpovedal za škodu, ktorú spôsobila iná osoba, pričom však na spôsobenie škody boli použité zložky štátu.

S poukazom na § 2 ods. 2 písm. d), § 15 ods. 1 a § 13 ods. 1 zákona konštatoval, že uvedené podmienky zákona neboli naplnené, v danom prípade pomoc žalobcov, či už osobná alebo iná, nebola potrebná na záchranu života, zdravia alebo majetku.

Žalovaný sa odvolal aj voči výroku, ktorým súd prvého stupňa zaviazal žalovaného k povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Dôvodil tým, že ako štátna rozpočtová organizácia je v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o správnom konaní oslobodený od platenia súdneho poplatku. Tento výrok je podľa odporcu v rozpore s uvedeným predpisom.

III.

Vyjadrenie žalobcov k odvolaniu žalovaného

Žalobcovia sa k odvolaniu žalovaného vyjadrili podaním zo dňa 28.01.2015.

S napadnutým rozhodnutím krajského súdu sa v celom rozsahu stotožnili. Mali za to, že súd prvého stupňa jasne, zrozumiteľne, dôveryhodne a presvedčivo svoje rozhodnutie odôvodnil a bez akýchkoľvek výhrad postupoval v súlade s ústavou Slovenskej republiky, príslušnými zákonmi, ako i základnými zásadami občianskeho súdneho konania.

Poznamenali, že krajský súd zakladá odôvodnenie svojho rozhodnutia na postuláte materiálneho právneho štátu s odkazom na čl. 1 ods. 1. Ústavy SR v súvislosti s poslaním a úlohou súdov hľadať riešenia, ktoré sú v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti a prirodzeno-právnymi princípmi. Právny štát charakterizuje výkon štátnej moci na základe ústavne vydaných zákonov, ktoré majú za cieľ ochraňovať slobodu, spravodlivosť a právnu istotu, pričom právny štát musí byť právnym štátom nielen formálne, ale aj materiálne, ako v odôvodnení svojho rozhodnutia veľmi sofistikovane a presvedčivo svoje úvahy rozviedol krajský súd.

Mali za to, že v prípade iného rozhodnutia by žalobcovia nemali žiadnu inú možnosť domôcť sa svojich práv a náhrady škody, ktorá im vznikla v priamej príčinnej súvislosti s konaním zložiek integrovaného záchranného systému. Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberal aj otázkou právnej istoty a predvídateľnosti práva. Medzi čiastkové princípy, ktoré právnu istotu konkretizujú, patrí aj požiadavka jasnosti a prehľadnosti zákonov, pričom v oblasti správy musí nevyhnutne nadobúdať formu ochrany dôvery. Ako však súd konštatoval, rozhodnutia žalovaného boli nezákonné a zjavne nespravodlivé.

Za neprijateľné, priam absurdné považovali tvrdenie žalovaného, že nakoľko zložky integrovaného záchranného systému zasahovali na základe podnetu osoby volajúcej na linku 112, boli použité ako nástroje, teda nekonali z vlastného rozhodnutia, a za škodu by mal zodpovedať volajúci, ktorý uviedol zložky integrovaného záchranného systému do omylu. Za daných okolností, vychádzajúc z aktuálne platnej právnej úpravy, považovali vylúčenie zodpovednosti štátu v právnom štáte zachovávajúc om demokratické princípy za nemysliteľné.

V súvislosti so zneužitím spomínanej zodpovednosti štátu zdôraznili, že práve a jedine štát má možnosť vykonať účinné opatrenia na zabránenie a prípadné sankcionovanie zneužívania či nesprávneho použitia linky tiesňového volania. Štát nemôže očakávať a vyžadovať, aby dôsledky zneužitia linky tiesňového volania niesla osoba, ktorá v dobrej viere poskytla osobnú pomoc alebo ktorej bola spôsobená ujma, a to bez možnosti reálne sa dovoliť účinnej a efektívnej nápravy. S výkladom žalovaného o vylúčení zodpovednosti štátu by sa dalo čiastočne súhlasiť jedine v prípade, ak by poskytnutie osobnej pomoci alebo vecného plnenia nebolo zákonom uložené každej osobe ako povinnosť.

Ďalej konštatovali, že ku škode na majetku žalobcov rozhodne došlo cestou na miesto zásahu. Preprava zložiek integrovaného záchranného systému na miesto zásahu k volajúcemu začala bezprostredne po volaní ich presunom z ich príslušných stanovišť a ukončila sa až príchodom k volajúcemu. Vzhľadom na danú situáciu, bez toho, aby zložky integrovaného záchranného systému nepreskúmali aj byt žalobcov, by tieto nezistili, že sa volajúca osoba nachádza na inom mieste. Až na základe tohto zistenia totiž začali ďalej skúmať, kde sa osoba volajúca o pomoc v skutočnosti nachádza.

Poukázali na to, že oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky si nemožno zamieňať s povinnosťou nahradiť trovy konania úspešnému účastníkovi (protistrane v súdnom spore). Jedná sa o dve samostatné právne úpravy odlišných právnych inštitútov upravených osobitne v Občianskom súdnom poriadku s osobitným právnym režimom. Na podporu ich právneho názoru poukázali na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky- uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13.10. 2010, sp. zn. 2 Obo 89/2010, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Obo 181/2007, 60bo 103/2008, zo dňa 29. mája 2009.

III.

Argumentácia rozhodnutia I. stupňového správneho orgánu

Prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. ObU-BA-CO2-2013/25222-11 zo dňa 25.03.2013 nepriznal žalobcovi č. 1 náhradu škody v súvislosti so zásahom záchranných zložiek integrovaného záchranného systému, z dôvodu, že sa nejedná o vecné plnenie podľa § 13 ods. 1 zákona. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že dňa 08.05.2012 o 17:28 hod. koordinačné stredisko integrovaného záchranného systému prijalo na linku tiesňového volania 112 žiadosť o pomoc na Y.. Nakoľko na mieste udalosti, na

ktorom sa mala nachádzať osoba, ktorej hrozilo vážne ohrozenie života, nikto neotváral a na telefónnom čísle, z ktorého bola udalosť nahlásená nikto nedvíhal, zasahujúca záchranná zložka za asistencie príslušníkov hasičského a záchranného zboru a Policajného zboru Slovenskej republiky vykonala násilné otvorenie vstupných dverí, aby sa dostali k postihnutému. Po otvorení sa zistilo, že sa v byte nikto nenachádza. Po opakovaných telefonátoch sa podarilo volajúceho kontaktovať. Na základe miestnej znalosti osôb, ktoré udalosť riešili, sa zistilo, že postihnutý sa nachádza na adrese Y.. Z uvedenej adresy bol následne prevezený do nemocnice.

Pred rozhodnutím si správny orgán prvého stupňa vyžiadal usmernenie zo sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu § 5, § 13 a § 15 zákona a stanovisko Operačného strediska záchrannej zdravotnej služby Slovenskej republiky k predmetnej udalosti. Z týchto dokumentov vyplynulo, že Operačné stredisko záchrannej zdravotnej služby bolo počas predmetného zásahu uvedené do omylu volajúcim a následne došlo pri zdolávaní prekážky postihnutému k násilnému otvoreniu dverí pre nebezpečenstvo z omeškania pri hrozbe vážneho ohrozenia zdravia.

Prvostupňový správny orgán konštatoval, že nakoľko sa na uvedenej adrese nenachádzala žiadna osoba, ktorá by poskytla pomoc na výzvu veliteľa zásahu alebo oprávnenej osoby, zasahujúce zložky nepotrebovali vecné plnenie podľa § 13 ods. 1 písm. b) a z toho dôvodu sa nejedná o poskytnutie osobnej pomoci, inej pomoci alebo vecného plnenia na záchranu života, zdravia alebo majetku podľa § 13. Nebolo preto možné uplatniť si finančnú náhradu na základe § 15 ods. 1 zákona a preto náhrada škody žalobcovi nebola priznaná.

IV.

Argumentácia rozhodnutia žalovaného

Žalovaný rozhodnutím č. SKR-170/2013 zo dňa 23.07.2013 podľa § 59 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní rozhodol o zamietnutí odvolania žalobcu voči rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie.

Dôvodil tým, že v predmetnom prípade sa nejedná o poskytnutie osobnej pomoci alebo vecného plnenia potrebného na záchranu života, zdravia alebo majetku a preto nie je možné poskytnúť náhradu výdavkov, resp. náhradu škody podľa § 15 zákona vzniknutej v súvislosti so zásahom záchrannej zdravotnej služby za asistencie Hasičského a záchranného zboru a Policajného zboru, vykonaným na základe nesprávnych informácií poskytnutých od volajúceho na linku tiesňového volania 112.

Mal za to, že Obvodný úrad Bratislava, odbor civilnej ochrany a krízového riadenia, ako prvostupňový správny orgán na konanie v predmetnej veci, spoľahlivo zistil skutkový stav a v predmetnej veci správne rozhodol a preto prvostupňové rozhodnutie napadnuté odvolaním potvrdil.

V.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné potvrdiť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 3 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25. mája 2016 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 O.s.p.). Orgánmi verejnej správy sa rozumejú orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej samosprávy a ďalšie právnické osoby a fyzické osoby, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach

fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (§ 244 ods. 2 O.s.p.). Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumie rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť (§ 244 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 12 ods. 5 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme fyzické osoby, ktoré sa nachádzajú na mieste zásahu, sú povinné podriaďovať sa rozhodnutiam a príkazom veliteľa zásahu alebo oprávnenej osoby, ako aj strpieť úkony, ktoré súvisia s výkonom činnosti záchranných zložiek integrovaného záchranného systému pri zásahu.

Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, každý je povinný pri zásahu na výzvu veliteľa zásahu, oprávnenej osoby alebo operačného strediska tiesňového volania poskytnúť pomoc, ktorá spočíva: a/ v osobnej pomoci alebo inej pomoci potrebnej na záchranu života, zdravia alebo majetku, b/ vo vecnom plnení potrebnom na záchranu života, zdravia alebo majetku.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme ten, kto poskytol osobnú pomoc alebo vecné plnenie, má právo na náhradu škody, ktorá mu vznikla osobnou pomocou alebo vecným plnením, ak mu toto právo nevyplyva z osobitných predpisov. Žiadosť o finančnú náhradu sa uplatňuje na obvodnom úrade v sídle kraja, v ktorého územnom obvode sa osobná pomoc alebo vecné plnenie poskytlo.

Podľa § 15 ods. 3 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, ak nemožno prostriedok, ktorý sa prevzal ako vecné plnenie, po zániku potreby vrátiť, poskytne sa právnickej osobe, fyzickej osobe oprávnenie na podnikanie alebo inej fyzickej osobe iný prostriedok rovnakého druhu a rovnakej hodnoty alebo sa poskytne finančná náhrada.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie žalovaného č. SKR-170/2013 zo dňa 23.07.2013, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č. ObU-BA-CO2-2013/25222-11 zo dňa 23.05.2013 a vec bola vrátená žalovanému na ďalšie konanie.

Preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal odvolacie dôvody žalovaného najmä z toho pohľadu, či boli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Námietku žalovaného, že je v rozpore so zásadami materiálneho právneho štátu a s ideou spravodlivosti, aby štát zodpovedal za škodu, ktorú spôsobila iná osoba, pričom však na spôsobenie škody boli použité zložky štátu, považuje za odvolací súd za nedôvodnú. Taktiež je nedôvodné tvrdenie žalovaného, že v prípade, ak by mal štát zodpovedať za škodu, spôsobenú v dôsledku uvedenia do omylu inou osobou takto definovaná zodpovednosť by sa mohla stať predmetom zneužívania.

Odvolací súd poukazuje na to, že v zmysle aktuálnej zákonnej právnej úpravy, nie je poškodenému daná žiadna možnosť na zistenie totožnosti osoby, ktorá uviedla zložky integrovaného záchranného systému do omylu. Ustanovenie § 15 zákona o integrovanom záchrannom systéme je pre poškodené osoby jedinou alternatívou, ako sa môžu domôcť svojich práv, v prípade ak utrpeli ujmu pri plnení povinnosti uloženej štátom, vyplývajúcej z § 13 ods. 1 zákona o integrovanom záchrannom systéme. V opačnom prípade by poškodený nemal žiadnu možnosť, aj napriek nespochybniteľnému vzniku škody, domôcť sa náhrady. Taktiež jedine štát môže za účelom zabránenia zneužívania tiesňovej linky a sankcionovania tohto zneužívania, prijať a vykonať vhodné opatrenia.

Stotožňujúc sa s názorom krajského súdu, že v prípade žalobcov nebol a nie je sporný skutkový stav, ale právne posúdenie veci, má odvolací súd za to, že práve výklad a aplikácia práva žalovaným je v

rozpore so zásadami materiálneho právneho štátu.

Materiálny právny štát je postavený, okrem iného, na dôvere občanov v právo a právny poriadok. Podmienkou takej dôvery je stabilita právneho poriadku a dostatočná miera právnej istoty občanov; táto je ovplyvňovaná nielen legislatívnou činnosťou štátu (tvorbou práva), ale tiež činnosťou orgánov verejnej moci aplikujúcich právo, lebo najskôr aplikáciou a interpretáciou právnych noriem sa vytvára vo verejnosti vedomie toho, čo je a čo nie je právom. Stabilitu práva, právnu istotu jednotlivca a v konečnom dôsledku tiež mieru dôvery občanov v platné právo a v inštitúcie právneho štátu ako také preto ovplyvňuje aj to, akým spôsobom orgány aplikujúce právo, teda predovšetkým súdy, ktorých základnou úlohou je poskytovať ochranu právam, pristupujú k výkladu právnych noriem aj s ohľadom na existujúcu judikatúru. (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.02.2011, sp. zn. I. ÚS 407/2010)

V čl. 1 ods. 1 Ústavy SR sú zakotvené ústavné princípy a demokratické hodnoty, ktoré vytvárajú vo svojom súhrne a vzájomnej previazanosti koncept materiálneho právneho štátu.

„Konceptia materiálneho právneho štátu zahŕňa požiadavku na obsahovú a hodnotovú kvalitu právnej normy, ktorá má zaistiť primeranosť použitého právneho prostriedku implementovaného vo zvolenej legislatívnej regulácii vo vzťahu k legitímnemu cieľu sledovanému zákonodarcom a súlad zvoleného legislatívneho opatrenia s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami. Materiálny právny štát sa nezakladá na zdanlivom dodržiavaní práva či na formálnom rešpektovaní jeho obsahu spôsobom, ktorý predstiera súlad právne významných skutočností s právnym poriadkom. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti a následne v dôslednom uplatňovaní platného práva bez výnimiek založených na účelových dôvodoch.

Materiálny právny štát sa zásadne odlišuje od formálneho právneho štátu, ktorý favorizuje princíp legality v úzkom význame „bezhodnotového“ pozitívneho práva. Podstatou materiálneho štátu je vnášať do systému pozitívneho práva a formálnej legality aj základné princípy a hodnoty, na ktorých je založená demokratická spoločnosť. Ústava akceptuje a rešpektuje princíp legality ako súčasť celkovej koncepcie právneho štátu, neviaže však pozitívne právo len na formálnu legalitu, ale výklad a použitie právnych noriem podriaďuje ich obsahovo materiálnemu zmyslu, podmieňuje právo rešpektovaním základných konštitutívnych hodnôt demokratickej spoločnosti a týmito hodnotami tiež použitie právnych noriem. Toto chápanie ústavného štátu odmieta formálne racionálnu legitimitu režimu a formálny právny štát.“ (Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. mája 2009, sp. zn. PL. ÚS 17/08)

Vychádzajúc zo stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného v čl. 1 Ústavy SR je aj princíp právnej istoty a spravodlivosti, ktorý spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, tiež II. ÚS 234/03). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV.ÚS 92/09; I.ÚS 54/02 Nález z 13. novembra 2002 Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750).

Tvrdenie žalovaného, že náhradu škody možno priznať len na prostriedky, ktorých použitie viedlo k naplneniu účelu zásahu, pričom v tomto prípade poškodenie dverí nevedlo k naplneniu predmetu zásahu, nakoľko postihnutý sa v byte nenachádzal a na zásah toto konanie nemalo žiaden vplyv, považuje odvolací súd taktiež za nedôvodné.

Odvolací súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že „jedinou rozhodujúcou skutočnosťou je to, či k poskytnutiu vecného plnenia došlo pri zásahu zložiek integrovaného záchranného systému, čo v

danom prípade bolo splnené a keďže došlo pri tomto zásahu ku škode, na jej náhradu majú žalobcovia právo. Len taký výklad zodpovedá právnemu štátu a dodržaniu princípov právnej istoty a spravodlivosti“.

Podľa odvolacieho súdu výklad zákona žalovaným, ako aj správnym orgánom prvého stupňa je v rozpore s účelom ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, ako aj v rozpore so základnými pravidlami správneho konania. Verejná správa je službou verejnosti a základné pravidlá konania uvedené v § 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, pre ktoré východiskom je systém prameňov práva, je potrebné v praxi interpretovať v duchu európskeho štandardu všeobecných požiadaviek na kvalitu postupov a činnosti verejnej správy súhrnne označovaných ako princípy „dobrej správy“.

Princíp viazanosti právom ako jeden z princípov dobrej verejnej správy vyžaduje, aby všetky rozhodnutia a úkony orgánov verejnej správy mali oporu v právnom poriadku, ich obsah bol s ním v súlade a boli účinne vynútiteľné. Ide o stav, ktorý predpokladá čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Tento princíp zahŕňa nielen požiadavku na súladný postup verejnej správy s vnútroštátnymi zákonmi, medzinárodným právom a všeobecnými právnymi zásadami, ale aj požiadavku nezneužívania voľnej úvahy a požiadavku výkonu právomoci len za účelom ustanoveným zákonom. Ďalším dôležitým princípom je princíp proporcionality, ktorý možno odvodiť z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Zmyslom tohto princípu je napomáhať hľadať spravodlivú rovnováhu medzi cieľom a použitými prostriedkami.

Pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno ignorovať ich účel a zmysel, ktorý nie je možné hľadať len v slovách a vetách toho ktorého predpisu, v ktorom sú vždy prítomné aj princípy uznávané demokratickými právnymi štátmi. Prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúci k extrémne nespravodlivému záveru znamená porušenie základných práv. (nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 7. marca 2012, sp. zn. I. ÚS 1826/11)

Pod prehnaným formalizmom sa rozumie interpretácia ustanovenia, pri ktorej striktné trvanie na formálnych stránkach práva neplní žiadnu rozumnú funkciu, ale naopak, popiera samotný zmysel právnej úpravy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 07.07.2011, sp. zn. IV. ÚS 283/2011)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 13. marca 2013, sp. zn. IV. ÚS 1241/12: „Nelze tolerovat formalistický postup, jímž se za použití sofistikované argumentace odůvodňuje zřejmá nespravedlnost. Obecný soud není absolutně vázán doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku; povinnost soudů nalézat právo neznamena pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale též povinnost zjišťovat a formulovat, co je konkrétním právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997].“

Vzhľadom na uvedené, má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa napadnutým rozhodnutím naplnil koncepciu materiálneho právneho štátu, iné rozhodnutie by bolo v rozpore s Ústavou SR, s princípmi dobrej verejnej správy a bolo by najmä popretím základného práva na spravodlivú súdnu ochranu.

Tvrdenie žalovaného, že ako štátna rozpočtová organizácia je oslobodený od súdnych poplatkov, považuje odvolací súd za irelevantné. Občiansky súdny poriadok rozlišuje medzi povinnosťou zaplatiť súdny poplatok, ktorý je príjmom štátneho rozpočtu (§16 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch) a povinnosťou nahradiť úspešnému účastníkovi trovy konania, ktoré vynaložil. Rovnaký právny názor vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 181/2007, 6Obo 103/2008 zo dňa 29. mája 2009, v zmysle ktorého „oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 Občianskeho O.s.p. neznamena súčasne aj zbavenie zodpovednosti účastníka konania za výsledok sporového konania. To znamená, že v prípade, ak účastník konania, ktorý bol oslobodený od platenia súdnych poplatkov bude celkom, resp. čiastočne neúspešný v konaní, bude za podmienok § 142 O.s.p. zaviazaný na znášanie náhrady trov konania účastníkovi, ktorý v konaní mal

celkom alebo čiastočný úspech.“

Odvolaie námiety žalovaného neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Žalovaný vo svojom odvolaní neuviedol žiadnu novú argumentáciu, naďalej opakoval čisto formálny a reštriktívny výklad príslušných ustanovení zákona. Pokiaľ krajský súd rozhodnutie správnych orgánov zrušil ako nezákonné a zjavne nespravodlivé a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie, odvolací súd sa s jeho názorom stotožnil a rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 246c O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal. Právna zástupkyňa žalobcov si vo vyjadrení k odvolaniu uplatnila náhradu trov konania, tieto však v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia nevyčísľila, a preto najvyšší súd žalobcom ich náhradu s poukazom na § 151 ods. 2 OSP nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.